Ministerstwo
Klimatu i Środowiska

Wdrażanie dyrektywy (UE) 2024/2881; projekt ustawy o jakości powietrza – stan prac

Piotr Łyczko
Zastępca Dyrektora Departamentu Ochrony Powietrza
i Negocjacji Klimatycznych

Dyrektywa AAQD - nowe wymagania

- **znacznie zaostrzone poziomy dopuszczalne zanieczyszczeń** powietrza oraz wymogi redukcji średniego narażenia do osiągnięcia do 2030 r.;
- **rozszerzenie systemu monitoringu** i oceny jakości powietrza - pomiary nowych zanieczyszczeń, zwiększenie liczby stacji pomiarowych, większe wymagania dla modelowania;
- nowe **plany działania na rzecz jakości powietrza** (PDJP), włączenie zainteresowanych stron w opracowanie ww. planów, a także programów ochrony powietrza (POP) oraz planów działań krótkoterminowych (PDK);
- **zapewnienie dostępu do wymiaru sprawiedliwości i rekompensat za szkody dla zdrowia ludzkiego oraz kary.**

Nowe poziomy dopuszczalne i alarmowe głównych zanieczyszczeń

Zanieczyszczenie	Okres uśredniania	Obecny poziom dopuszczalny	Nowy poziom dopuszczalny od 2030 r.	Obecny poziom alarmowy	Nowy poziom alarmowy
pył PM10	średnia roczna	**40 µg/m³**	**20 µg/m³**	**150 µg/m³**	**90 µg/m³ ***
	średnia 24-godz. dop. częstość przekroczeń	**50 µg/m³** **36 dni**	**45 µg/m³** **18 dni**		
pył PM2,5	średnia roczna	**20 µg/m³**	**10 µg/m³**	-	**50 µg/m³ ***
	średnia 24-godz. dop. częstość przekroczeń	- -	**25 µg/m³** **18 dni**		
NO_2	średnia roczna	**40 µg/m³**	**20 µg/m³**	**400 µg/m³**	**200 µg/m³ ***
	średnia 24-godz. dop. częstość przekroczeń	- -	**50 µg/m³** **18 dni**		
	średnia 1-godz. dop. częstość przekroczeń	**200 µg/m³** **18 dni**	**200 µg/m³** **3 dni**		

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

* dla NO_2 średnia 1-godzinna przez 3 kolejne godziny, dla PM10 i PM2,5 średnia dobowa przez 3 kolejne dni lub przez mniejszą liczbę dni, w miejscach reprezentatywnych dla jakości powietrza na co najmniej 100 km2 albo w całej strefie, w zależności od tego, który z tych obszarów jest mniejszy.

Ograniczenie negatywnego wpływu zanieczyszczeń na zdrowie

Według analiz Zespołu Roboczego ds. Wpływu Zanieczyszczeń Powietrza na Zdrowie przy Radzie Zdrowia Publicznego, **wdrożenie dyrektywy (UE) 2024/2881 w sprawie jakości powietrza pozwoli na uniknięcie w Polsce**:

- **30 tys.** przedwczesnych zgonów rocznie dzięki redukcji stężenia pyłu PM2,5
- **3,2 tys.** przedwczesnych zgonów rocznie dzięki redukcji stężenia NO_2

Według Banku Światowego koszty ekonomiczne narażenia na pył zawieszony PM2,5 szacuje się na **3 mld USD** (0,6 % PKB) licząc wg ubytku wydajności lub na **31–40 mld USD** (6,4–8,3 % PKB) licząc wg ubytku dobrostanu.

Stan prac nad wdrażaniem dyrektywy AAQD w Polsce

2025 r. - prace **Zespołu ds. wdrażania dyrektywy (UE) 2024/2881** w ramach 3 grup roboczych:

- analiza przepisów dyrektywy
- oszacowanie ekonomicznych i społecznych skutków wdrożenia dyrektywy do prawa krajowego
- opracowanie koncepcji założeń projektu ustawy o jakości powietrza

2026 r.

- I – II – prace wewnątrzresortowe nad Wnioskiem o wpis do Wykazu oraz OSR projektu ustawy – koszt wdrożenia to ok. 700 mln PLN na 10 lat (2027-2036)
- III – V – uzgodnienia Wniosku o wpis wraz z OSR w ramach Zespołu ds. Programowania Prac Rządu
- 5.V – uzyskanie Wpisu projektu ustawy do Wykazu Prac Legislacyjnych i Programowych RM (UC150)
- V - prace wewnątrzresortowe nad finalizacją projektu ustawy
- VI-VII – pre-konsultacje z GIOŚ, IOŚ-PIB, KOBiZE i UM
- VII – XI - uzgodnienia wewnątrzresortowe

Jednostki odpowiedzialne – ogólny podział ról

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

- monitoring i oceny

Instytut Ochrony Środowiska-PIB

- Modelowanie, Krajowy Program Ochrony Powietrza (KPOP) dla ozonu

samorządy województw

- plan działania na rzecz jakości powietrza (PDJP), program ochrony powietrza (POP), plan działań krótkoterminowych (PDK), uchwały antysmogowe

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

- KPOP, opiniowanie PDJP, POP, PDK, uchwał antysmogowych

Inspekcja Ochrony Środowiska

- nadzór nad terminowym uchwaleniem i realizacją PDJP, POP i PDK

Strefy – planowana zmiana

- **46 stref** (12 aglomeracji, 18 miast 100 tys. mieszkańców, 16 pozostałych obszarów województw)

28 stref (12 aglomeracji, 16 pozostałych obszarów województw)

16 województw jako jednostki terytorialne na potrzeby wskaźników średniego narażenia PM2,5 i NO_2

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Źródło: GIOŚ

Planowane specjalne pomiary jakości powietrza

- **6 superstacji** (w tym częściowo wspólnie z ACTRIS):
  - 3 superstacje tła regionalnego (planowane lokalizacje: Belsk, Diabla Góra, Storkowo w woj. zachodniopomorskim)
  - 3 superstacje tła miejskiego (planowane lokalizacje: Wrocław, Racibórz, Warszawa)
- **7 stacji na potrzeby pomiarów cząstek ultradrobnych** (UFP)
- **1 stacja do pomiarów VOC** (teraz rozszerzony, rekomendowany monitoring VOC)
- **Stacje mierzące dodatkowe WWA** (+ B(a)P) – lokalizacje jak dotychczas

Stacja tła regionalnego Złoty Potok

Planowana reorganizacja sieci i utworzenie nowych stacji monitoringu jakości powietrza

- Konieczność utworzenia dla potrzeb oceny jakości powietrza **46 nowych stacji monitoringu jakości powietrza**, w tym:
  - 37 stacji komunikacyjnych
  - 9 stacji monitoringu zanieczyszczenia powietrza ozonem
  - doposażenie w urządzenia pomiarowe 4 istniejących stacji
- **10 stacji mobilnych** - w celu weryfikowania obszarów przekroczeń wykazanych na podstawie modelowania matematycznego
- **7 stanowisk pomiarowych UFP** (pyłu ultradrobnego) na już stacjach miejskich typu hotspot
- Od 2026 r. prowadzone są dodatkowo **pomiary NO2 metodą pasywną** (**ok. 50 punktów pomiarowych**)

Informowanie o wysokich stężeniach zanieczyszczeń

- **Planowane zaprojektowanie i wdrożenie w latach 2028-2029 w GIOŚ systemu informatycznego do automatycznego generowania powiadomień o wysokich stężeniach zanieczyszczeń**.

  Dedykowane narzędzie informatyczne pozwoli na znaczne ograniczenie pracy wykonywanej ręcznie, a analizy prowadzone w ramach tego systemu pozwolą na wytwarzanie informacji w pożądanym czasie.

System zarządzania jakością powietrza - poziom krajowy

- **włączenie funkcjonujących w strukturach IOŚ-PIB Zakładu Modelowania Atmosfery i Klimatu** (ZMAiK) **oraz Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami** (KOBiZE) **w proces przygotowania przez województwa PDJP oraz POP** poprzez wprowadzenie spójnego w skali kraju podejścia do przygotowania scenariuszy emisyjnych i scentralizowanego systemu modelowania, na potrzeby POP i PDJP co zapewni metodyczną spójność i porównywalność wyników pomiędzy województwami
- **włączenie MKiŚ w proces przygotowania POP, PDJP, PDK i uchwał antysmogowych** poprzez ich opiniowanie na etapie przygotowania

Krajowy Program Ochrony Powietrza

- **DLA OZONU (O_3):**
  - ✓ Przygotowanie krajowej analizy możliwości ograniczenia stężeń O_3, a następnie:
    - **przygotowanie krajowego PDJP/POP** ze względu na przekroczenie poziomu docelowego (TV) dla O_3, który następnie byłby przyjmowany przez ministra właściwego ds. klimatu
    - **w przypadku braku możliwości uzyskania efektów**:
      - przygotowanie szczegółowego uzasadnienia, dlaczego nie ma możliwości znaczącego zmniejszenia przekroczenia,
      - raz na 5 lat dokonanie ponownej oceny możliwości redukcji stężeń O_3.
- **DLA POZOSTAŁYCH ZANIESZCZYSZCZEŃ**
  - ✓ Krajowy Program Ochrony Powietrza do 2030 r. (z perspektywą do 2035 r. oraz do 2040 r.)

System zarządzania jakością powietrza - poziom krajowy

Współpraca transgraniczna

- doprecyzowanie przepisów krajowych określających zasady współpracy transgranicznej z państwami sąsiadującymi z Polską oraz KE w zakresie wzajemnego informowania o możliwym zanieczyszczeniu transgranicznym, wspólnych grupach ekspertów badających możliwe pochodzenie zanieczyszczenia i ewentualnych wspólnych działaniach naprawczych
- udział IOŚ-PIB (ZMAiK) oraz KOBiZE w IOŚ-PIB w prowadzonej przez ministra właściwego do spraw klimatu współpracy transgranicznej

System zarządzania jakością powietrza - poziom wojewódzki

- Nowe zasady przygotowania oraz rozszerzony zakres opracowywanych POP i PDK.
- **Zasady przygotowania i przyjęcia w drodze uchwały sejmików województw** nowych dokumentów – planów działania na rzecz jakości powietrza **PDJP,** których celem będzie osiągnięcie nowych standardów jakości powietrza do 2030 r.
- Podstawą do przygotowania PDJP będą **wyniki oceny jakości powietrza za 2026 r.** PDJP należy przyjąć **do 31 grudnia 2028 r.**
- PDJP będą stanowić **podstawę do ubiegania się o derogacje** dla stref, w których nie będzie możliwe dotrzymanie nowych poziomów PM10, PM2,5, NO_2, B(a)P lub C6H6. Samorządy województw będą mogły wystąpić za pośrednictwem MKiŚ do KE o wyłączenie ze stosowania standardów jakości powietrza dla wybranych substancji w powietrzu, jeżeli zostaną spełnione określone warunki.
- PDJP/ POP powinny uwzględniać osiągnięcie poziomów dopuszczalnych w ciągu **maksymalnie 4 lat oraz działania o charakterze ciągłym**, aby osiągnąć i utrzymać poziomy dopuszczalne.

Uchwały antysmogowe

- **wprowadzenie obowiązku przyjęcia uchwał antysmogowych** (wprowadzenie ograniczeń lub zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw), **dla stref, w których stwierdzone zostaną przekroczenia poziomów dopuszczalnych**,

- **możliwość przyjęcia uchwał antysmogowych**, **dla stref, w których poziomy substancji są poniżej od poziomów dopuszczalnych**, w celu utrzymania ich poniżej tych poziomów.

Dostęp do sądów

- Możliwość złożenia skargi do sądu administracyjnego na akty, działania oraz zaniechania organów

  1) na uchwałę w sprawie PDJP, POP i ich aktualizacje, albo uchwałę w sprawie PDK lub brak podjęcia uchwał;

  2) na lokalizację i liczbę stacji pomiarowych w strefie ustanowioną w decyzji administracyjnej MKiŚ.

- Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez **niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy opracowywaniu, przyjmowaniu, realizacji, monitorowaniu realizacji, aktualizacji lub zmianie** planów działania na rzecz jakości powietrza, programów ochrony powietrza albo planów działań krótkoterminowych – zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego dotyczącymi **odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu władzy publicznej**.

Monitorowanie realizacji POP, PDK i PDJP

- obowiązek przygotowania i przekazywania **rocznych sprawozdań okresowych z realizacji zadań z zakresu ochrony powietrza**
- **kontrole realizacji POP, PDK i PDJP** przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska w gminach
- **administracyjne kary pieniężne od 50 000 zł do 500 000 zł** za niedotrzymanie terminu uchwalenia PDJP, POP, PDK lub terminu realizacji działań naprawczych określonych w PDJP, POP i PDK
- Możliwość **odroczenia przez WIOŚ obowiązku zapłaty kar pieniężnych na poczet realizacji działań naprawczych** określonych w PDJP lub POP
- niedotrzymanie terminu przekazania sprawozdań okresowych z realizacji zadań z zakresu ochrony powietrza **- 200 zł za każdy dzień opóźnienia**, nie więcej niż 365 dni

Wzmocnienie współpracy z administracją samorządu terytorialnego

✓ przygotowanie dodatkowych narzędzi wsparcia realizacji działań:

https://www.gov.pl/web/klimat/poradnik-dla-gmin-dotyczacy-dobrych-praktyk-prowadzenia-kontroli-palenisk-domowych-oraz-uchwal-antysmogowych

https://www.gov.pl/web/klimat/powietrze-wytyczne-dla-administracji-samorzadowej-do-okreslania-dzialan-naprawczych-w-ramach-pop-pdk-oraz-pdjp

Wzmocnienie współpracy z administracją samorządu terytorialnego

✓ w 2027 r. planowane jest opracowanie:

- „Wytycznych do przygotowania programów ochrony powietrza, planów działań krótkoterminowych oraz planów działania na rzecz jakości powietrza”;
- „Opracowanie koncepcji systemu informatycznego do gromadzenia danych dotyczących programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych”, a następnie na przełomie 2027/2028 r. utworzenie i uruchomienie systemu sprawozdawczego.

Dziękuję za uwagę